

Előfizetési árak:

Vidékre vagy helyben kibordással;
1 évre 8 frt. — 1/2 évre 5 frt.
— 1/4 évre 2 frt. 50 kr. —

Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztő és kiadói hivatal:

Budapest, Váci utca 17. szám
2. emelet.

Előfizethető

minden postahivatalnál, utalványlapok által.

POLGÁR.

Társadalmi, közgazdászati s vegyes tartalmu lap.

Megjelenik hetenkint kétszer: hétfőn és csütörtökön.

Hirdetési díj.

Hat hasábos petit sorért 6 krjával.

Nyilttér:

Öt hasábos petit sorért 30 krjv.
Bélyeg-díj minden beigtatásért külön 30 kr.

Kéziratok vissza nem küldetnek

Bérmentetlen levelek csak ismert kezekből fogadtatnak el.

Előfizetési felhívás

„POLGÁR“

czimú társadalmi, közgazdászati s vegyes tartalmu heti lapra

Megjelenik hetenkint kétszer:

hétfőn és csütörtökön.

Mult-évi előfizetőink előfizetési tartama f. é. február 15-ikén lejárván tisztelettel kérjük. előfizetéseik mi előbbi megújítására, hogy jövő számainkat minden fennakadás nélkül megküldhessük, újabb pártolóinkat pedig kérjük előfizetéseik mielőbbi eszközzésére, hogy magunkat a nyomtatandó példányok mennyiségére nézve tájékozhatassuk.

Olvasóink érdekeinek megfelelőleg, mindent elkövettünk, miszerint várakozásaikat kielégíthessük, lapunk részére szakavatott belmunkatársakat voltunk szerencsések megnyerni, és így ígérhetjük, miként változatoság és érdekes közlemények által az eddig tapasztalt részvétet, jövőre nézve is. kiérdemelendjük.

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve egy évre . . . . . 8 frt.

1/2 évre . . . . . 5 frt.

1/4 évre . . . . . 2 frt. 50 kr.

Egyes szám ára 10 kr.

Tisztelettel

A „Polgár“ kiadó hivatala

Váci utca 17-ik szám 2-ik emelet.

Budapest, február 17.

Mindenki feszült figyelemmel várja azon következményeket, melyek az e hó 11-én beállott Országgyűlés elnapolása folytán, úgy a miniszterválság, mint ebből folyólag az ország anyagi ügyeinek reformálása érdekében is hazánkat érendik, mert alig volt valaha oly nyomasztó viszonyok között nemzetünk, mint a közelebb lefolyt évek alatt, midőn az elemi csapások kérérlhetlen sujtolásai mellett a szünteleni pártoskodások is elősegíték végbukáshoz közeledtet.

Mindenki belátja azt, hogy a magyarnak csak is ez volt, s ez leend közös ügyeiben haladásánál leginkább akadályozója, s mégis sokan vannak hazánk sorsa intézői között, kik nem okulva a sok gyászos emlékü tapasztalatok árán, a nemzet közös érdekei hát-

térbe szorításával is személyes érdekeiket igyekeznek előttérre juttatni, s nem a haza anyagi jólétének virágzó állapotai emelése, hanem a magán érdekek kivitelére használják fel csupán eszközként, politikai elveik ellentétességét, holott lelkiismeretes kötelességüknek kellene tekinteniök, az állásukkal járó erkölcsi felelősséget is, mely sohasem engedheti meg, egy nemzet rovására visszaéléseiket.

Uralkodónk, midőn a nép szabadságát, — az alkotmányos kormányzat visszaállítása folytán saját kezünkbe tette le, s midőn legujabban is a Tisza Kálmán által jelzett reform eszmék alapján ügyeink további rendezhetésére újabb alapot nyújtott, csak arról tett fényes bizonyosságot, hogy országunk sorsa teljesen szívén fekszik, s ohajtja azt atyai kegyelmére méltatni, — tehát csak az alkalmat kell czélszerűen felhasználnunk s mi leszünk azon réghajtott jóllét osztályrészesei, kik a fejedelem s népe közötti teljes bizalom és egyetértés folytán, országunk virágzó anyagi helyzete közepette, fokoként emelkedni látandjuk nemzetünk előhaladását; mert ugyan mi idézhetné ezt leginkább elő, ha nem azon tömör összetartás s egyetértés, mely a belviszályok s egyenetlenségek háttérbe szorítása mellett teljes nyugodtsággal enged helyt, állami életünk nagygyá fejlődésének.

Üdvözöljük tehát teljes szívből az uralko-

A „Polgár“ Tárcaja

A beteg leány.

Ott feküdt a lányka tiszta fehér ágyba
Sírta az anyja, sírta az atya,
Zokogva térdelnek az édes testvérek
Szívökön a bánat sörét borulaja.
„Ki lesz a mi leányunk ha te itt hagysz minket
Öreg napjainkra örömet mi hoz már!”
Bágyadt tekintettel pillant fel a beteg —
„Édes anyám kérlek értem imádkozzál!”

A kicsi testvérek az ágyra borulnak
„Ki lesz a mi leányunk ki úgy szeret mint te!”
Szemeikből sűrű könnyzárók hullnak,
Mint a midőn a rét harmattal van hintve.
Sorra megcsókolja miudnyáját a beteg
Vigasztaló szókat rebeg halvány ajka
„Most már helyettem is szeressétek egymást”
„Meglássátok az ég áldása lesz rajta.”

Összetett kezekkel, bubánatos arccal
Ott áll jegyese is, némán tekint rája
De ha ajka nem szól, szíve érez, látja
Itt van kedvességének utolsó órája, —
Szíve majd szét szakad, — egyik kezét neki
Nyújtja a leányka, másikkal felmutat,
Keserű mosolylyal szólal: „Isten veled
„Arra megtalálod majd hozzám az utat.” —

Fehér koporsóba fekszik már a lányka
Gyász szekeren viszik esendes temetőbe,
„Itt fekszik egy korán elhervadt virág”.
Ennyi van felmetszve az egyszerű köre.
Sülei, testvéri sokáig síratják
De jegyese már nem éri távozását,
Egy esendes alkonyon elment ő utána,
Meggzánta a nagy ég könnyei hullását.

Lentho Gueztáv.

Tricotrin

Regény

irta: Ouida. Angolból: Johanna.

(Folytatás.)

„Asszony? tehát azért mert asszony vagyok ne lássam a világot?”

Sovárogva nézett a távoli napos domb felé melynek irányába a pillangó könyvedén repült, valami megmagyarázhatlan nyugtalanság vett erőt rajta. Vajon mikép lehet a világ alkotva, mely e domb mögött áll? és miért nem volt neki megengedve, hogy azt láthassa? A gyermekkel vele született, a tágasabb légkör utáni vágy.

„Anyád vagy császárné volt, vagy cigányoktól származol,” — dörmögé Tricotrin magába, „külömben máskép honnan lenne ez a nagyravágyó s nyugtalan kedély?” majd hozzá fordulva folytatá: „Tehát a nagyvilágba vágyakozol Viva? s egész nap téltlen lepke élet után? Mit kezdünk veled majd akkor, kicsiny ha két, három évvel idősebb lélsz?”

„Vigyen ön magával, oh engedje hogy önnel vándoroljak!” esdeklített a leányka, nyájas hízélgéssel ölelve őt át karjaival.

Tricotrin szívélyesen mosolygott rá, pillanatnyi pírputotta el arcát, hirtelen eszébe jutott, hogy fogadott gyermeke, két, három év múlva a gyermek cipőből kivetkőzik, és hogy ő bár hiven gondoskodott felőle, tulajdonképen mégse atya, s nincsenmi joga, hogy annak tettei fölött határozzon.

„Nagyon sokat kívánsz,” válaszolt Tricotrin vidáman, persze mindig viszek valakit magammal, s mosolyogva mutatott Mistigritre, de ezt vihetem mert nagyon kicsiny, azonban veled gyermekem,

egészen máskép áll a dolog, te bizonyára a nagy nők legnagyobbika leszel. A vándorlás ingere abban áll, hogy az ember egyedül legyen! Azonban ne agodjál egyedül is megtalálod az utadat, s ki repülsz, a világba, csak hallgass tanácsomra, Viva, várd meg, míg szárnyaid kinőnek, mert különben egy darab utad után, nem mehetsz tovább, össze rogyol, s életednek vége lesz!”

„Nem, bizonyára nem, ha egyszer repülök mint sas magasán a levegőben maradok!”

Büszkén, ifju erejének öntudatában veté hátra, fejét; valóban a leányka be illett volna a puszták szabad s győzelmes királyának.

Tricotrin élesen nézett rá.

„S ifjuságodhoz s nemedhez hiven, feledni fogod lent a fűben a pacsirta fészket, mely magába fogadott!”

„Ez a gondolatot azonban nem mondta ki; de bucsuzásul kezével dédelegetve simitá végig a leányka szép arcát.

„Nos, — mára isten veled!”

„El kell önnek menni? valóban el kell? sürgeté a leányka, esdeklő arccal.

„Igen el kell mennem! Mascaranos úrnak meg ígértem, hogy lakadalmán játszani fogok, s ő néhány mértföldnyire lakik innen!”

„De, mikor jön ismét vissza?”

„Mikor? hogy tudhatnám azt? Sokáig semmi esetre se maradok, hacsak egyenesen a holdba föl, vagy az árnyakhoz le nem mennék. — Szép vagy te, Viva. és jól esik rád nézni az embernek, s mivel mind a ketten egyedül állunk a világban, össze kellene tartanunk.

„Ön hát mégis szeret kevésbé, s kedvemért nem maradna itt?”

„Aha! tehát már annyi van benned az asszony-

dó ez újabb kegyét s igyekeztünk azt higgadt gondolkodás és a helyzetnek megfelelő alapos intézkedések által részünkre maradandólag biztosítani s anyagi jólétünk előmozdítására felhasználni, hogy így ma holnap elmondhassuk nagy hazánkfia Széchényivel, hogy „Magyarország volt hanem lesz.“

Vasárnap délelőtt volt az első enquette-értekezlet a belügyminiszteriumban az állami tűzbiztosítás tárgyában, melyre a belügyi, kereskedelmi és pénzügyi miniszteriumok képviselőin kívül a tűzbiztosítási, statisztikai és nemzetgazdasági körök szakemberei (Weisz B. F. Lévy, Keleti, Körösy, Halász Imre és dr. Mandello) is hivatalosak voltak. — Zeyk államtitkár mint elnök megnyitván az értekezletet, felhívta a jelenvoltakat, nyilatkozzanak, menyiben tartják kívánatosnak és keresztülvihetőnek az állam közbelépését a tűzbiztosítás körül. — Weisz okiratokat mutatott fel, melyek szerint az állami tűzbiztosítás eszméjével már több mint husz évvel ezelőtt is foglalkoztak Magyarország legbefolyásosabb férfiai. Az értekezlet tagjai egyhangulag oda nyilatkoztak miszerint államsegélyre e téren kétségen kívül szükség van, a kiviteli módokat fölött azonban a kellő adatok előleges ismerete nélkül megállapodásra jutni lehetetlen. — Keleti K. a stat. hivatal feje igen érdekes adatokat sorolt fel a közelebbi négy év alatt előfordult tüzesetekről s az okozott károk viszonyáról a biztosított összegekhez. Halász az állam közbevetése mellett szólalt fel s azt az államhatalom iránti bizalom emelése céljából nemzetgazdasági és politikai okoknál fogva szükségesnek tartja. Körösy elvileg az állami beavatkozás ellen van. — Hosszabb vita után elnök egy albizottság kiküldését hozza javaslatba, mely a beérkezett és beérkezendő adatokat megvizsgálván, javaslatot dolgozzon ki az állami segély mi módon alkalmazása iránt. Az albizottság tagjai Ribáry, Schnierer, Lubrich, Osztrovsky, Weisz B. F., Lévy, Keleti, Körösy és Galgóczy.

Jókai Mór ünnepelt regényírónk 50-ik születésnapjára, mely pénteken lesz, az írók és művészek társasága bankettet rendez. A banket

előbb úgy volt tervezve, hogy abban csak a nevezett egyesület tagjai vehessenek részt, minthogy azonban az iránt szélesebb körben is nagymérvű érdekeltség mutatkozik, ennél fogva a rendezőség jónak látta akként intézkedni, hogy a rendezendő ebédnél az írói és művészi kör tagjain kívül Jókai más tisztelői is részt vehessenek. Ezért a banket szombaton déli két órakor fog megtartatni a Hungáriában. Egy teríték ára 3 frt. A banketre aláírhatni az írói és művészi kör helyiségeiben újvilágútcza 1-ső szám, 1-ső emelet. — Jókai 50-dik születésnapját a nemzeti színház is meg fogja ünnepelni. Pénteken este ugyanis Jókainak „Könyves Kálmán“ című színművét adják elő.

Az 1870. évi magy. kir. nyerevény-kölcsonnek. 1875. évi február 15-én tervszerűleg eszközölt 19-ik kísérő alkalmával a következő sorozat-és nyereszámok huzattak ki: Kihuzott sorozatok: (Minden sorszám 50 nyereszámot tartalmaz) 192 968 1427 1495 1705 1799 2134 2244 2437 2928 3006 3418 3676 4080 4793 5674 5968 5977. Ezek közül nyert: 100,000 frtot az 5977. sorozat 29. száma; 10,000 frtot az 5968. sorozat 9. száma; 5000 frtot 5674. sor. 35. sz.; 1000 frtot 1495. sor. 42. sz., 5977. sor. 33. sz., 1799. sor. 39. sz., 3676. sor. 15. sz.; 500 frtot 968. sor. 2., 17. és 28. sz., 1799. sor. 24. sz., 2134. sor. 15. sz., 5674. sor. 10. sz., 4080. sor. 13., 22. és 49. sz., 4793. sor. 41. sz., 5968. sor. 19. sz. és 3418. sor. 45. sz. — A főntebb sorozatokban foglalt többi számok mindegyikére a szabályszerű legkisebb nyeresemény, 120 forint esik.

— Csatornázás az alföldön. Stefanovics felolvasásából adjuk a következő érdekes részleteket: Ő az általa előadott bajokon egy csatorna által vél segíthetni, melynek tervét így adja elő: Mindenek előtt a 10,000 holdat elfoglaló Alibunari mocsár száritandó ki, mire a régebben épült Mária-Terézia csatorna beiszaposodása miatt nem alkalmas Vljakovácztól kellene új csatornát vonni Kárász folyóig: e csatorna 3.168,000 frtba kerülne. — Az alföld déli részén levő mocsárok oka Stefanovics szerint a Szamos és Maros a Tiszát meg kell szabadítani azon nyomástól, melyet e folyóktól szenved, akkor 665 négyszögmérföldnyi

folyamterület és mértföldenként 5 láb esés nyomástól menekülve, nem fog többé nyugat felé szorítottatni, és nem fogja Szegedet romlással fenyegetni. E végből következő csatorna volna építendő. Főnlaktól Arad alatt kiindulva a Bégacsatornáig Udvinál Temesvár közelében 26.000 öl, onnan a Temesig Saágnál 5000 öl, a Temes medrében Csákováig 9000 öl, a Brzeva csatornáig Dentánál 10,000 öl, a brzavai csatornától az Alibunár versetzi mocsárig Margitánál 8000 öl, onnan Vljakováczig 8000 öl. Összesen 66000 öl, vagyis 16 mértföld és 500 öl hosszú volna a csatorna, melynek költsége, mintegy 17.811,200 frtba kerülne. A Maros Béga, Temes Brzava gátai azonban, melyekkel a víz folyását tetészes szerint lehesen szabályozni, ebbe nincsenek bele foglalva. A Tisza tehát nem öntene soha ki a csatorna pedig magasabb fekvésénél fogva minden tőle nyugatra fekvő területek öntözésére szolgálhatna. Vize hegyi víz volna, földrészeket tartalmazna ugyan, de nem erjedésbe ment szerves anyagokat s a közelfekvő falvak egészséges ivó vízzel láthatnák el magokat.

A tervezett csatorna esési viszonya Szatmár-Németitől a Marosig mértföldenként 2'; onnan a Dunáig átlag 6' volna. A csatorna kiépítése azonban a dunaáradást, a Tisza és Béga torkolatánál még nem hártja el, ha a Duna természetes ártérét is művelés alatt akarjuk tartani. A Dunának mindenek előtt vissza kell adni azon 80,000 holdnyi ártér, mely tőle gyarmatosítás által elvéteztet. 1838-ban a pesti áradáskor, e térséget éjszaka 6 óra alatt elborította a víz. A Tiszának hasonlóképp vissza kell engedni természetes ártérét, míg a nagy csatorna elkészül. Csak azután lehet az ártér megművelésébe fogni.

A Duna szabályozására térve, következő eszmét ajánlja St. V. A hajózás főakadályát s a víz feltornyosulását a Duna folyammedrének aránytalanságai okozzák. A 70 ölnyi szoros Rasánál Porecz szigetnél 50 öllel s a 640 öl hosszú kazáni szoros és Dubovo falu felett is a 80 öl széles szoros 40 öllel ki kell tágitani sziklarepesztések által. A meder ekkor 120 öl széles volna. Ezen szélességre csak a közép vizállástól felfelé van szükség tehát a repesztést csak ezen mélységig kellene végrehajtani. És akkor a Tisza, Duna és Száva vidéke ármentesítve volna.

ból, hogy a szeretett nagyságát az engedelmisség fokától méred melyet irányodban tanusítanak? Nem, Viva, gyermekem, mégis szeretlek, s remélem, soha se fogod szememre vetni, hogy jázmin ágyadból meg szabadítottalak. Mulasd magad, kedvenczem, a mint tudod, mennél boldogabb vagy annál kevesebb szemrehányást teszünk magunknak, én, és Mistigri.

Viva szívből kaczagott, ő mindig gondolá, hogy a kis fekete Mistigri valami összeköttetésben áll ismeretlen tündér — anyjához, s annak nyakát át ölelte.

„Mindig oly boldog, s jó vagyok, ha ön köztünk van! Ha sohase távoznék ön, azok a rossz irigy elégtelen gondolatok bizonyára nem vennének rajtam erőt; hiszen ön az én védangyalom!

Viva valóban szívből szerette őt, hiszen, ön anyja, anyja, testvére, otthona, sőt egész világa volt, s hiúsága és a legtöbb gyermeknél sajátos önzése mellett is lelkéből vonzódott hozzá.

Tricotrin jószágteljesen nézett a leánykára és vonásai mintegy átszellemültek; nem számított hála-lára jó tetteiért, s most midőn a gyermek a vonzalomnak oly ritka pénzével fizetett, úgy tűnt fel önmaga előtt, mintha ő volna a leányka adósa.

„Köszönöm kedves Vivám! — szolt szeliden, engedő, hogy valóban védangyalod legyek, s hogy emlékemviszataratson téged minden oly rossz gondolatától, s meggondolatlan szótól, melyeket később megkel-lene bánnod.

Nagyobb jutalmat nem kívánok!

Isten hozzádül csokkal illete a leányka hófehér homlokát, s ezután eltávozott, hogy csolnakát elold-

ja. Könnyedén s ügyesen ugrott bele, s megragadá az evezőt.

A vízben a lenyugvó nap bibor, s arany színei verődtek vissza, s csolnakát ragyogó fényszalag követte.

Még egyszer üdvözetet inte kezével a leánykának, ki a parton állt, s őt szemével követte. A piros virágok díszeltek, illatoztak, s virágoztak az enyhe őszi estén, de egyikök se volt oly szép mint a leányka, ki most halk léptekkel indult a kunyhó felé.

Hetedik fejezet.

Tricotrin gondolatokba mélyedten ült, miközben a csolnak sulyos evező csapásai alatt gyorsan repült.

Testestül lelkestül vándor életének szentelve magát, soha, se törekedett gazdagság után; e leg-egyszerűbb élet, volt előtte legkedvesebb. Azokat tartotta legboldogabbnak, kik a legkevesebb igény-nel bírtak, s most, hogy fogadott gyermeke egy-nes ellentétben állt nézeteivel, valóban nem tudta, hogy mit tegyen vele. Eddigél csak a gyermek külső szükségleteiről kellett gondoskodnia s barátságos érdekekkel követte annak eszme-menétét. Az a lehetőség azonban, hogy egykor terhére válhatik a leányka, soha se jutott eszébe.

Könnyü vérmérséklete nem engedé, hogy a jövőre gondoljon, s így midőn a gyermeket meg-menté, nem jutott eszébe, hogy az tőle még többet is kívánhat, mint amennyit, anélkül, hogy saját hajlamaival ellentétbe ne jöjjön, neki nyújthatna még a leányka, s grand'mére szavai föl nem nyitották mesztét ebben a tekintetben.

Nagyon behatolt a népeletbe, s idejét örö-mestebb tölté a paraszt nép között, s így sok fiatal leánykát látott elégülten és boldogan, ha olykor olykor tarka szalagot kaptak hajukba, vagy mint aratás-királynők, ökrös szekéren tértek haza; az ő fogadott gyermeke azonban föllázadt minden ily egyszerű öröm ellen, büszkesége, gazdagág, — s pompára vágyó szíve azokkal épen nem volt kie-légítve.

A virág valóban szép volt, habár még csakis bimbó. — Mostanáig a természetre bizta, őt; miért ne tehetné azt továbbra is? Elveté a gondot mag-gától; nem állt e a virágnak szabadságában, hogy virágozzék, úgy, amint kedve tartja? A naptól cso-kolva, a szellőktől ringatva, a természet szerető gond-dal ápolta őt, a rózsák legédesebb illatát adta neki; nem örködhetik e ugyan az jövője fölött is?

Erőszakosan tépte ki magát a kínos gondolatokból s csolnakja erős evező-csapásai alatt még gyorsabban haladt előre. Félt attól hogy Mascaroos Ivon ünnepélyére érkezik, s nem akará a sze-gény vinczellért se megvárakoztatni, bár csak egy pillanatig is.

Ezért szereték őt mindyájan, ahol vidám vagy szomorú emberek voltak, mindenütt otthonra talált.

Ezernyi csodás kaland élt a nép száján, melyeknek hőse mind csak ő volt, mert a legdurvább s legkorlátoltabb ember is észre vette lényében a rejtélyességet; de bármennyire törekedtek is, élettörténetéből nem tudtak kifürkészni semmit se.

(folyt. köv.)

Mező gazdaszat.

II.

(folytatás)

Szomorú dolog hogy az országban vajmi kevesen ismerik be, miszerint minden téren, leginkább pedig a mezőgazdaszatnál kevés bennünk az erélyesség, kitartás, holott földjeink termő képessége, egész Európában a legelső közű tartozik, ennél fogva a szorgalmat is biztosabb eredmény jutalmazza nálunk, mint ott hol nem csak az elemi befolyások ellen kell küzdeni hanem kősziklákra is termő földet varázsolni a hangya munkásságnak.

Sokan fogják jelen állításunk igazságát kétségbe vonni, de megczáfolni nem képesek, ennek igazolásául csak példakint, szükségesnek véljük megemlíteni az országunkban lakó német ajku földműveseket, kik más egyéb ajku lakosok által vannak körülvéve, földjeik barázdája határos, és mégis vetésük oly annyira szebb és jobb, mintha legalább is az Alföld dus kalásza a felföldi Árvamegyei vékony szálu szálás termésével lenne közvetlen szomszédságban; a magyarázatot a kövérebb és soványabb erejű föld minőségében vélik, pedig ez nem egészen áll; mert nem csupán kövéritett föld szükséges, a jó termés eléréséhez, hanem annak kellő megmunkálása, mint szántás, ugarlás, és rendszer, inkább mély barázdák készítése, hogy a bevetett magot, a föld jobban eltakarhassa és ez által mind a kifagyás, mind pedig a kiázás úgy kiegész ellen megóvhassa, mivel a mélyebben vetett magnak több jut a föld tápláló erejéből, mint ha csak a felturkált, szántásnak nem is nevezhető porhanyított felszínre szorítik el az; de mélyebb szántás folytán a föld vegyészeti átalakulása, a lég és napsugarak behatása alapján, csak előnyösen éretik el, és termő ereje is fokoztatik.

Említettük ugyan, hogy országunk földmivelő osztálya nem gondol földje termő képességének tanulmányozásával, de hogy a tapasztaltat jobb utra ne térítse, ez vétkes könnyelműségnél egyébnek nem nevezhető mert saját magának kárt okozva, az állam bevételeit, is megcsonkítja, és más ágazattal foglalkozó polgártársát kinek számítás alá vehető tiszta jövedelme biztosabban állapítható meg, a közterhek viseléséhez nagyobb mérvbeni hozzájárulásra kényszeríti, a mi a méltányossággal össze nem egyeztethető.

Be kell ismernünk e részben azt, miként hazánkban nagyon kevés a gazdaszati taniskola, és azok is inkább a vagyonosabb osztály részére van felállítva, de a tulnyomó, és csupán az öröklött tapasztalatok és nézetek alapján gazdálkodó alsóbb osztályu földmivelők, úgy nevezett parasztek részére kik az adó fizetők nagyobb számát képezik, gyakorlati iskolákról gondoskodva nincsen, holott ezen iskolák által, az ujjítások kézzel fogható utmutatás folytán könnyebben lennének elérhetőek és az ily célra befektetett összeg dusan hozná meg nem csak a kamatot, de magát a tőkét is.

A mostani viszonyok mellett ugyan minden felől a kiadások megtakarítása hangoztatik, de vajon takarékosabb e az? ha azt, oly helyeken alkalmazzuk hol a bevétel rövid időn meg haladja a legvérmesebb reményeket is. Bizonyára nem.

Nem célunk nygán sorainkban utmutatókat felerőszakolni, de igenis ohajtásunk elérni azt, — hogy azok kik hazánk anyagi helyzetét szívtükön hordják, és ezen téren az ország

jóléte és boldogsága intézésében befolyással bírnak, sőt arra hivatják — az általunk elsorolt nézeteinket kellő figyelemre méltassák, így meg leend lelki örömrünk és nyugalmunk, ha a nagy feladatu kérdés megoldásához, bármilly parányi részben hozzá járulhattunk.

Helyreigazítás.

Legutóbbi számunkban a nyomda személyzet részéről igen jelentékeny és értelem zavaró sajtó hibák ejtettek; mely körülmény csak a lap kinyomatása után vétetett észre, s minthogy annak újboli nyomtatása által lapunk a rendes határidőre szét küldhető nem lett volna az abban előjött sajtó hibákat jelen alkalommal következőleg igazítjuk ki:

A vezér cikk első oldala harmadik hasábjának első bekezdésénél, második sorban, — kesleltető helyett: „késleltető“

Ugyan azon bekezdés negyedik sorában — nélkül helyett nélkül, a hatodik sorban — országunkra helyett: „országunkra.“

A lap 2-ik oldala második hasábjának első bekezdésénél, harmadik sorban — tagkevesebb helyett: „legkevesebb“.

Azon hasáb, második bekezdésénél, utolsó sorban — ágy helyett: „így“

A közegészségi rovatban, felőlről lefelé tizenötödik sorban — ragáloa helyett: „ragályos“,

A különféle harmadik sorában — vánszisággal helyett „kiváncsisággal“, a hetedik közlemény, második sorában pedig bécs — külvárosi helyett: „külvárosi“, a harmadik sorban — nemtert haza helyett: „nemtert haza“, a negyedik sorban — felelmet okoz helyett: „felelmet okoz.“

A nyolczodik közlemény utolsó sorában — a katoná élete az istené s hazáé — után kis „a“ betű következik.

A különféle tizedik közlemény, második sorában — haczonbérből helyett: „haszonbérből“.

A tizenegyedik közlemény utolsó sorában — megállapodás helyett: „megállapodás“,

A harmadik lapoldal második hasábján, felőlről huszonegyedik sorban — háromszor helyett: „háromszor“ ugyan azon hasáb harmadik közlemény, utolsó sorában — nom sikerült helyett: „nem sikerült“,

A különféle harmadik oldal, negyedik közlemény, negyedik sorában — most előtti „“ kihagyandó, — ugyan azon sorban — felsötét helyett: „felsötét“ — ugyan azon hasábnak, felőlről lefelé hetedik sorában — olycang helyett: „oly nagy.“

A különféle, harmadik hasáb ötödik közlemény első sor végén gyermek helyett: „gyermek“, ugyan azon hasáb utolsó közlemény ötödik sorában — megbizhatóságában helyett: „megbizhatóságában“

A tárcza második hasáb hatodik sorban — fecskendeztetten helyett: „fecskendeztetten, ugyan azon hasáb negyedik bekezdés hatodik sorában — atva helyett: „atya“, azon hasáb ötödik bekezdésénél — „“ mellőzendő.

A tárcza harmadik hasáb, első bekezdés hetedik sorában — leányka előtt — helyett: „leányka előtt“, ugyan azon hasáb harmadik bekezdésénél — szemelvel helyett „szemeivel“

A tárcza második oldal, első hasáb, negyedik sorában — Hozzá megazt, helyett: „Hozzá még azt“ ugy szinte a hetedik sor felőlről — élek helyett: „élek“

A tárcza tul oldal, harmadik, hasáb, első bekezdésénél — Élete helyett: „Élete“ olvasandó, ezen ejtett s utólagosan kiigazított sajtó hibákért jelen alkalommal elnézést kérünk, jövőre pedig ígérjük hogy lapunkban ily értelem zavaró sajtó hibák nem fognak elkövetettni. (Szerk.)

Különlék.

— Curiosum. A budapesti főpostáról lapunk egy száma vissza érkezett, melynek czim szalagjára ez volt írva: „Es wird ersucht um die Angabe der Wohnung.“ Az aláírt név, gyaníttatja velünk, hogy az levélhordó. Ezen alkalommal nem mulaszthatjuk el, a posta főigazgatóságát figyelmeztetni, miszerint magyar ajku, vagy legalább is a magyar nyelvet tudó egyéneket alkalmazzon még ily állásra is, nehogy hasonnem valóban neveztesse, és bosszantó visszaélések történjenek

van elég becsületes magyar ember, ki mind az ország hivatalos nyelvét érti és beszéli, mind pedig állását betölteni képes.

Végét kell már azon helytelen szokásnak vetni, hogy csupán a közös hadseregben szolgált altisztek lehetnek az állam szolgálatába alkalmazhatók; annyival is inkább mert ma már törvény az általános hadkötelezettség, s ha vasutaknál, mi igen helyes, a magyar nyelv nem tudása miatt, magas állású tisztviselők elbocsájtattak, akkor az ily szigorú eljárást a szolgáknál is jogosan követeljük megtartani.

Felmerülhető kérdezősködés esetére állításunk igazolása végett, a czimszalagot eltettük, s kívánatra bármikor felmutathatjuk. (Szerk.)

— Cromvell feje a kenti grófságban, Wilkinson Horace birtokában van. E fejnek történetét a „Times“ után a következőkben adjuk: Midőn II. Károly restaurációja sikerült, az angol protector tetemét kiasták és annak fejét vették, mely a tower egyik kapujára tüzetett, hol 25 évig érintetlenül maradt. Egy szelvésszes éjen a vihar lecsapta a földre e balzsamozott főt és az őt felkapta köpenye alá tévén elvitte a házába, hol egy kemencében elrejtette. A kormány e részletet az őt halálos ágyánál tudta meg; de a fejet eladták az őt örökössei Russelnek; ki e nevezetes ereklyével kiállítását rendezett. Cox James, egy a maga idejében híres muzeum tulajdonosa meg akarta vásárolni Cromvell fejét, de a szegény Russel nem bocsátotta áruba és csakis kényszerítésből adósságok fejében engedte át hitelezőjének a számító Cox-nak, ki muzeuma eladásakor a francia forradalom idejében 250 font sterlingért eladta 3 egyének. Ezek egy fél korona (körülbelül 1 ezüst forint) belépti díj mellett mutogatták. Egyszerre mind a hárman kimultak és a fej az egyiknek 3 unokahugáé lett, kik uem akarván e rájuk nézve kellemetlen hatásu ereklyét maguknál tartani, orvosuk Wilkinsonnak őrizetere bizták, sőt később el is adták. Így jutott Osomvell feje a nevezett orvos családjához, mely azt a mai napig sértetlenül megőrzé es nem adná el semmi áron. Cromvell fejét kiszáradt s kemény bőr fedi, a haj hiányzik róla, mert a mikor Russel volt, szálanként vették el csodálói. A fej hátsó része összefügg a nyak egy részével, melyen egy bárdvágás látható. Az orr oldalai benyomva és a szakáll az ajk alá tolvá van. A fejen bebalzsamozásakor, véghezvitt orvosi mttét nem árulja el, hogy az századokkal ezelőtt történt, mikor az orvosi tudomány még pályában volt. Cromvell néhány foga és szempillái még most is teljes épségben vannak.

— A román bálra, mely folyó é. február hó 20-án a „Hungaria“ termeiben fog megtartatni, meghívó és belépti jegyek C s o k á n y János pénztárnoknál, stáció-utca 1. sz. a. II. emelet 29. ajtó, naponkint 10—12 óráig kaphatók. A román ifjuság több nemzeti táncot népies öltözetben fog a közönségnek bemutatni. A bál „lady patronesse“ D u n c a S c h i a u C o n s t a n t i a urhölgy, ismert román írónő, néhány nap óta fővárosunkban időz, s kiváló műveltségével és szeretetreméltóságával különösen emelni fogja a bál fényét. A táncokat úgy miként a román nemzeti tánc dallamait is egy fővárosi katonai zenekar fogja játszani. A román ifjuság, mely eddig is nem kis mértékben volt szerencsés megnyerni a magyar közönség támogatását és rokonszenvét, reményli azt ez alkalommal is; annál is inkább, mert a társadalmi téren való érintkezés sok tekintetben képesek kiegyenlíteni azon felreértéseket, melyek a politikai téren netán felmerülnek.

— A tél. A királyhágón innen való részekben mindenütt roppant havazások történnék. Különösen Háromszék- és Brassóvidéken oly hófuvatagok keletkeztek, minőre a legöregebb emberek sem emlékeznek.

— Rendkívül hideg Észak-Amerikában. New-Yorkból érkezett távirati hírek szerint több helyütt, be kellett szüntetni a közlekedést az uralgó nagy hideg miatt. 40 év óta nem emlékeznek Washington hazájában oly hideg időkre, mint a miőt most szenvedniök kell.

— Dumas Sándor a francia akadémiaiban. Ifj. Dumas Sándort a francia akadémia nem rég tagjai közű választotta. Szokás ilyenkor, hogy a megválasztott hallhatatlan elődje fölött, kinek székét elfoglalja, dicsbeszédet tartson. Dumas elődje L e b r u n volt ki tudvalevőleg a Dumas-féle iránynak minden erejéből frontot képezett, s ez utóbbi színműveit erkölcs teleneknek bélyegezte. Egész Páris feszült várakozással nézett tehát Dumas székfoglalójának előbe s

midőn az f. hó 11-én megtartott az „Institute“ nagy terme a szorongásig megtelt hallgatókkal. Dumast Le-gouvé és Doucet Camille vezették a tribunero s ez a hallgatók feszült várakozása közt kezdé meg előadá-sát. Beszédében constatálta, hogy vele nemcsak az ifju, de az öreg Dumas, az ő atyja is lép az akadémiába. Áttérvén Lebrunre, azt a 18-ik század philosophusai és a 19-ik század romantikusai közt középen állónak ne-vezi; szerinte Lebrun csak átmeneti költő volt, ki a romantikusoknak az utat mutatta meg. Szól azután saját működéséről s az ő immoralitása miatt tett szem-rehányásokról. De Dumas azt mondja, hogy e sokszo-rosan ócsárolt moralitási leczkék nem fiatal leányok számára irvák. Senkinek sem szükséges leányait a színházba vezetni, az nem ezek számára van építve, s ezeknek nem szabad azt hallani, a mit ott hallának. Ez volt beszédének főtartalma, természetesen sok szép és érdekes részlettel, melyek azonban, mint a francia lapok írják, a közönség várakozását nem egészen elé-gítették ki.

— Németországi idyll. Egy stuttgarti vendég-lőben e napokban vakmerő gyilkosság követetett el. A vendéglős fiatal neje ugyanis több fiatal urfiuak szemébe tünt, kik nem is késlekedtek ezt neki szemé-lyesen tudtára adni, a fiatal asszony pedig nem vona-kodott az udvarlók bókjait elfogadni. E napokban a kocsmáros nejenek nyilvánosan szemrehányásokat tett e miatt, s erre egy 15 éves fiatal tanuló kivette zse-béből revolverét s a férjet föbe lötte. Az asszony azon-nal elfogatván semmi áron sem ak arja védőjének ne-vét megnevezni.

— A honvédménház vagyonának kimutatása 1875. évi január 31-én. A ménház vagyona értékpapi-rokban és készpénzben január 1-én volt 38.749 frt 09 kr. január havi bevétel, 1.490 frt 16 kr. összesen 40138 frt 25 kr. január havi kiadás 1452 frt 99 kr. Levonva a kiadást, marad február 1-én értékpapirok-ban és készpénzben 38786 frt 15 kr. Budapest, 1875. évi február 10-én. A honvédménház bizottmánya.

— Ricourt Achille, általában kedvelt szépirodal-mi író e napokban hunyt el Párisban. Rachel világhírű színésznő-t tulajdonképen ő ajándékozta volt a művé-szetnek. A harmincas évek elején ugyanis bevetődven egy külvárosi kávéházba, a többi népénekésők kö-zül feltűnt neki egy kedves fiatal leányka, kinek elő-adása rendkívül megnyerő s szánalomra gerjesztő volt. Ricourt megismerkedett vele s gondoskodott, hogy a szegény körülmények között élő, de igen tehetséges zsidó leány kiképeztesse. Egy pár évvel később Rachel kisasszony nevét Páris és az egész világ is-merte.

— Egy pap furcsa prédikációja. Csak a urat, a budapesti Teréz-templom parochiának egyik

magyar káplánját meghallgatta e hó 14-én egyik tu-dositónk és a vasárnapi prédikációiból érdekes kurio-zumokat szedgetett össze. A nagytiszteletű ur azzal állt elő, hogy nem csoda, ha mai időben vész a hit, elalszik a remény, pusztul a vallás, a sötétségbe süllyed az ember, mert nagyon kezd tisztulni a gondolkodás. Figyelmeztette hallgatóit, ha bajuk van vagy kételyük támad valami iránt, ne hallgassanak a félrevezettetés által tévutra terelt szabadgondolkodásra, még kevésbé hallgassanak az ujságírókra, regény-írókra és természettudósokra, kik nek nincs hitük; hanem menjenek el hozzá, ő majd igaz katolikus módon fölvilágosítja. Sok min-denfélét összebeszélte még a káplán ur, mentegette a papok gyaroltságát, mely annyi megtámadásnak van kitéve, azután az isten szent nevére kérte a hiveket, hogy a csalatkozhatlanságban higgyenek, ha üdvözülmi óhajtanak. — Sajnálatos, ha ily elfogult fiatal papok botránkozattják a józan hiveket és lehetlenné teszik a magyar prédikációk meghallgatását. (Reform)

— A polgári házasság és a Magyar Állam. A Magyar Állam kétségbeesett, hogy már a belga király leányának, Lujza főhercegnőnek Koburg Fülöp herceggel való egybekelése is polgári házasság útján történt, s megilletődését e tény fölött az ünnepelemek érdekes leírásával fejezi ki. Természetesen boszuját a brüsszeli polgármesteren tölti ki, s nagy hangerővel beszél „a királynak és vendégeinek indignációjáról, midőn látták a szabadkőműves polgármesternek majd leülő, majd föllálló henczegését.“ — Persze a Magyar Állam szerint a polgármester beszédében „taltevé mag-gát az illem minden szabályain s valóságosan szemte-lenkedett, a mennyiben, míg egyfelől az egyházi szertartások ellen bombasztikus frázisaival izetlenke-dett, addig másfelől a polgári párosodás magasztalá-sára szembeszökő, s királyi és fejedelmi hallgatóinak belátását sértő dioshimnuszt zengedező...“ Csodálkoz-ván aztán a szent lap azon is, hogy a polgármester ur miként tudott „oly kevés szóval annyi ostobaságot összefecsegni.“ Hanem végül mégis kibékül, mert annyi „szemtelenég után“ elégtételül szolgált ama beszéd melyet Belgium primása Dechamp mondott a királyi vár kápolnájában, „hova a kék tereméből, hol a pol-gári nevelés és boszantó ritus történt mintegy let-tisztítani ment a fejedelmi násznép a rájuk hullott profán port és szabadkőműves sarat.“

— „Báró Imhof“ talányos kilétéről eloszlottak a kételyek. Az ügyes, furfangos és szép fiatal ember tör-vénytelen fia egy laibachi nyugalmazott őrnagynak. Neve B r u s Ferencz. Gymnasiunai tanulmányait töb-bek istápolásával kezdte meg, s mivel tehetséges tanuló volt, már kora fiatalságában tekintélyes családoknál

nevelésködött. 1867-ben nagyobb csin miatt consilium abeuduit kapott, s mint kicsapott diák a Hartung-ez-redbe állt önkénytesen. Innét azonban megszökött, s mint hadapród, hadnagy és báró csalta, a kit lehetett. Befogatván, mint szökevény tizenegy évi fogságra íteltetett, melyet Komáromban kell vala kiülni. Két év után kegyelmet nyert. Ekkor Bécsbe ment s azzal kezdte szabadságát, hogy ismerőseit, kik az egyetemet látogatták, több száz forintig megcsalta. Elkérte lecz-könyveiket s zálogba tette. Mikor turpisragára rá-jöttek, már megszökött, és pedig Suppancs bölcsészet-hallgató bizonyítványával, melyek alapján Khoyoe bárónéhoz és szépségével annak szívéhez utat nyert. A többit már említők. Itt még csak azt hozzuk fel, hogy Suppancs, kinek bizonyítványait ellopta, pár évvel ezelőtt nyomtalanul eltűnt.

Nyílt tér.*)

Néhány nap előtt, egy uriasan öltözött T. D. nevű nő jelent meg nálam, s tőlem, egyik kiadandó szóbát azon kijelentéssel bérelte ki, hogy azt csak nappal használja, és pedig mint irodát, a mi ellen nekem semmi kifogásom nem volt, s ahhoz arányitva egyeztem is meg a lakbérre nézve.

Pár nap előtt több helyi német és magyar lapban azon hirdetés jelent meg, miszerint egy fiatal nő, 6000 fnyi hozománnyal férjet keres és e végett értekezhetni a kerepesi-út 68-ik szá-mu ház 1-ső emelet 8-ik számu lakásban.

Én mint a ki a fennt körülírt szállást la-kom, és két felnőtt jó leány gyermekkel megál-dott anya vagyok, ezt megtudva, kötelességem-nek ismerem, úgy leányaim mint magam jó hir-ne-ve, és becsületünk megőrzése tekintetéből, ezen minket szégyenítő, s tudtunk nélkül megjelent hirdetés ellen, ezennel nyilvánosan óvást tenni. Kijelentjük, miszerint nevezett nőt a szállás azon-nali elhagyására kényszerítettük, hogy a to-vábbi kellemetlenség és felmerülhető gyanusi-tásoktól megkiméltessünk.

Budapesten február 16-án 1875.

Üzv. Vály Antalné.

*) Az e rovatban közöltékért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Felelős szerkesztő s kiadó tulajdonos:

Holnapy Ákos.

Pénzkölcsönt

32 evre, 6% kamat mellett, a jelzálogi biztosíték egyenes adójának 100-szoros becsüje erejéig; habár a birtokok terhelve lennének is, 1000 frttól kezdve,

bármily magas összegekben,

megbizástól számítva 20 nap alatt mérsékelt eljárási díjért szerez az

„Általános jelzálog-hitelügynöki iroda.“

(Budapest, váczi-utca 17. sz.)